

DRAFT

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення Вченої ради

ДУ «Інститут ендокринології та обміну
речовин ім. В.П. Комісаренка НАМН
України» (ДУ «ІЕОР НАМНУ»)

протокол «___» .___ 2022 р. № ___

Голова Вченої ради ДУ «ІЕОР НАМНУ»

_____ Микола ТРОНЬКО

Уведено в дію

Наказом директора ДУ «ІЕОР НАМНУ»

від «___» .___ 2022 р. № ___

ПОРЯДОК

**перевірки текстових документів (рукописів дисертацій та авторефератів,
звітів за науково-дослідними роботами, наукових публікацій,
навчальної літератури, навчально-методичних видань та авторефератів,
звітів за науково-дослідними роботами, наукових публікацій,
навчальної літератури, навчально-методичних видань та засобів навчання)
на наявність академічного плагіату у ДУ «Інститут ендокринології та обміну
речовин ім. В. П. Комісаренка НАМН України»
(ДУ «ІЕОР НАМНУ»)**

1. Загальні положення

1.1. Порядок перевірки текстових документів (рукописів дисертацій та авторефератів, звітів за науково-дослідними роботами, наукових публікацій, навчальної літератури, навчально-методичних видань та засобів навчання) на наявність академічного плагіату у ДУ «ІЕОР НАМНУ» (далі – Порядок) розроблене відповідно до Конституції України, законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», Рекомендацій щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах (авторефератах, дисертаціях, монографіях, наукових доповідях, статтях тощо (Лист МОН України 15.08.2018 № 1/11-8681), Рекомендацій для закладів вищої освіти щодо розробки та впровадження університетської системи забезпечення академічної доброчесності, затвердженим рішенням Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти від 29.10.2019 (протокол № 11), Статуту ДУ «ІЕОР НАМНУ», Положення про дотримання академічної доброчесності у ДУ «ІЕОР НАМНУ» та інших нормативних документів.

1.2. Цей Порядок визначає процедуру проведення перевірки текстових документів – рукописів дисертацій та авторефератів, що виконані аспірантами, докторантами, здобувачами ступенів доктора філософії та доктора наук; звітів за науково-дослідними роботами, які виконуються науковими та науково-педагогічними працівниками ДУ «ІЕОР НАМНУ»; наукових публікацій, навчально-методичних матеріалів, які готуються науковими і науково-педагогічними працівниками (рукописи навчальних посібників, підручників, довідників, словників та інших видів навчальної продукції; монографій, наукових статей, методичних рекомендацій, інформаційних листів та інших видів наукової продукції), на наявність академічного плагіату.

1.3. Порядок вводиться з метою розвитку системи контролю якості освітнього процесу та виконання науково-дослідних робіт, для забезпечення оригінальності і виключення неправомірних запозичень із опублікованих джерел.

2. Визначення термінів

2.1. У даному Порядку терміни використовуються в таких значеннях:

Автор – фізична особа, яка своєю творчою працею створила твір.

Академічна доброчесність – сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватись учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та / або наукових (творчих) досягнень.

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

Коефіцієнти подібності (КП 1/КП 2) – визначають, в якому відсотку документ складається з фрагментів, ідентичних тим, які виявлені в інших текстах, а також відношення кількості слів, знайдених в інших текстах, до загальної кількості слів у розглянутому документі.

Науковий результат – нове наукове знання, одержане в процесі фундаментальних та прикладних наукових досліджень та зафіксоване на носіях інформації. Науковий результат може бути у формі звіту, опублікованої наукової

статті, наукової доповіді, наукового повідомлення про науково-дослідну роботу, монографічного дослідження, наукового відкриття, проекту нормативно-правового акту, нормативного документу або науково-методичних документів, підготовка яких потребує проведення відповідних наукових досліджень або містить наукову складову тощо.

Науково-технічна інформація – будь-які відомості та/або дані про вітчизняні та зарубіжні досягнення науки, техніки і виробництва, одержані в ході науково-дослідної, дослідно-конструкторської, проєктно-технологічної, виробничої та громадської діяльності, які можуть бути збереженні на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді.

Твір – загальний термін для позначення результату творчої діяльності людини у науковій, літературній і художній сферах, який представлений на паперових носіях та в електронному вигляді, у тому числі в мережі Інтернет.

Цитата – порівняно короткий уривок з літературного, наукового чи будь-якого іншого опублікованого твору, який використовується, з обов'язковим посиланням на його автора і джерела цитування, іншою особою у своєму творі з метою зробити зрозумілишими свої твердження або для посилання на погляди іншого автора в автентичному формулюванні.

2.2. Різновиди плагіату:

1) відтворення в тексті наукової роботи без змін, з незначними змінами, або в перекладі тексту іншого автора (інших авторів), обсягом від речення і більше, без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту;

2) відтворення в тексті наукової роботи, повністю або частково, тексту іншого автора (інших авторів) через його перефразування чи довільний переказ без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту;

3) відтворення в тексті наукової роботи наведених в іншому джерелі цитат з третіх джерел без вказування, за яким саме безпосереднім джерелом наведена цитата;

4) відтворення в тексті наукової роботи наведеної в іншому джерелі науково-технічної інформації (крім загальновідомої) без вказування на те, з якого джерела взята ця інформація;

5) самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

6) фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

7) фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

8) списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

9) парафраза – викладення чужого тексту із заміною слів та виразів без зміни змісту запозиченого тексту;

10) компіляція – створення без поглибленого вивчення проблеми тексту шляхом копіювання текстів із низки джерел без внесення правок, з посиланням на авторів та «маскуванням» шляхом написання перехідних речень між скопійованими частинами тексту;

11) обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу;

формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

12) хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

13) необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

3. Показники оригінальності робіт

3.1. Відповідно до автоматизованої перевірки з використанням спеціалізованої комп'ютерної програми Unicheck на наявність ознак академічного плагіату у рукописах кандидатських і докторських дисертаційних робіт (та авторефератів) рекомендовані показники оригінальності робіт такі:

1) значення коефіцієнта подібності 1 (КП1) визначає, яка частина документів містить фразу 5 слів або більше, знайдену в базі даних інституту, базі даних програми обміну базами даних, бази даних RefBooks або інтернет-ресурсів (за винятком запозичень з правових актів, знайдених у Базі даних правових актів). Коефіцієнт подібності 1 використовується насамперед для вивчення мовної незалежності автора документів;

2) значення коефіцієнта подібності 2 (КП2) визначає, яка частина документів містить фразу з 25 слів або більше знайдених в базах даних, згаданих вище (за винятком бази даних правових актів). Через довжину виявлених фраз, показник подібності 2 є кращим інструментом для виявлення несанкціонованих запозичень.

Інтерпретація результатів перевірки документів системою Unicheck наступні:

- КП 1 – ≤ 10 ; КП 2 – ≤ 3 (низький рівень) – виявлені у роботі запозичення є сумнівними і не мають ознаки плагіату. Робота визначається самостійною та може бути допущеною до захисту / публікації;

- КП 1 = 11-29; КП 2 = 3-5 (середній рівень) – виявлені в роботі запозичення не мають ознаки плагіату, але їх надмірна кількість викликає сумніви щодо цінності роботи по суті і відсутності самостійності її автора; Робота повинна бути знову відредагована з метою обмеження запозичень;

- КП 1 – ≥ 30 ; КП 2 – ≥ 5 (високий рівень) – виявлені в роботі запозичення є недобросовісними і мають ознаки плагіату, або в ній містяться навмисні спотворення тексту, що вказують на спроби приховування недобросовісних запозичень. Робота не допускається до захисту / публікації.

3.2. Відповідно до автоматизованої перевірки з використанням спеціалізованих комп'ютерних програм на наявність ознак академічного плагіату у науково-дослідних роботах, рукописах навчальних посібників, підручників, довідників, словників та інших видів навчальної продукції; монографіях, наукових статей, методичних рекомендацій, інформаційних листів та інших видів наукової продукції з використанням електронних ресурсів, розміщених у науковій бібліотеці ДУ «ЛЕОР НАМНУ», відповідних технологій та комп'ютерних програм, які знаходяться у відкритому доступі у мережі Інтернет, рекомендовані показники інтерпретації результатів оригінальності робіт такі:

- понад 90 % – текст вважається оригінальним;
- від 80 % до 90 % – оригінальність задовільна, слід пересвідчитися у

наявності посилань для цитованих фрагментів;

- від 60 % до 80 % – матеріал може бути прийнятий до розгляду після доопрацювання та перевірки наявності посилань для цитованих фрагментів;
- менше 60 % – матеріал до розгляду не приймається.

4. Правомірність запозичень

4.1. У рукописах дисертацій (та авторефератів) здобувачів ступенів доктора філософії та доктора наук; науково-дослідних роботах; навчально-методичних роботах; навчальних посібників, підручників, довідників, словників та інших видів навчальної продукції; монографій, наукових статей, методичних рекомендацій, інформаційних листів та інших видів наукової продукції що подаються, об'єм правомірного запозичення передбачає використання у тексті найменувань установ, органів державної влади та місцевого самоврядування, посилань на нормативні правові акти; тексти законів; списків літератури; повторів, у тому числі сталих виразів; цитування тексту; фрагменти документів для їх аналізу, а також самоцитування і т. д.

4.2. Автори дисертаційних, науково-дослідних та навчально- методичних робіт та інших видів наукової продукції що подаються у коментарях на посилання, які використані у тексті, повинні обґрунтовувати правомірність застосування запозичень.

5. Порядок проведення перевірки на академічний плагіат і умови подання робіт

5.1. Проведення перевірки на наявність ознак академічного плагіату у рукописах дисертацій (та авторефератів), що виконані аспірантами, докторантами, здобувачами ступенів доктора філософії та доктора наук у ДУ «ІЕОР НАМНУ» проводиться на етапі підготовки до фахового семінару.

5.1.1. У висновку (відгуку) керівника(ів) чи консультанта зазначається інформація про відсутність у роботі ознак академічного плагіату.

5.1.2. На етапі перевірки первинної документації перед проведенням фахового семінару аспірант, докторант, здобувач наукового ступеня особисто звертається до відділу аспірантури та докторантури та заповнює бланк-заяву про створення облікового запису для отримання доступу до системи Unichек.

5.1.3. Працівник відділу аспірантури та докторантури відповідно до поданої здобувачем заяви створює обліковий запис здобувачу. Здобувач отримує на свою електронну пошту автоматично від системи: лист від системи з посиланням для активації облікового запису; інструкцію користувача; інструкцію з інтерпретації результату та навчальним відео; активує свій обліковий запис; входить за власним логіном (електронною поштою) та паролем до системи; особисто завантажує дисертацію на перевірку; автоматично отримує результат (звіт) про перевірку.

5.1.4. Експертизу на наявність ознак академічного плагіату здійснює експертна проблемна комісія ДУ «ІЕОР НАМНУ» за відповідною науковою спеціальністю. На підставі аналізу даних: результату автоматизованої перевірки (електронного звіту) дисертації (та автореферату), наданого дисертантом; рукопису дисертації (та автореферату), основних наукових публікацій за темою дисертації, зазначених у авторефераті – експертна проблемна комісія надає письмовий висновок про наявність чи відсутність ознак академічного плагіату.

5.1.5. У випадку виявлення академічного плагіату експертна проблемна комісія в своєму висновку надає детальне обґрунтування свого рішення, а робота

не допускається до фахового семінару та направляється на доопрацювання з повторною експертизою на наявність ознак академічного плагіату.

5.1.6. Особисту відповідальність за якість проведення експертизи та невиявлення порушень академічного плагіату в дисертації та/або наукових публікаціях, у яких висвітлені основні наукові результати дисертації, роботах на рівні попередньої експертизи на фаховому семінарі несе голова фахового семінару.

5.2. Проведення перевірки на наявність ознак академічного плагіату у рукописах дисертацій (та авторефератів), що виконані аспірантами, докторантами, здобувачами наукових ступенів доктора філософії та доктора наук в інших закладах (установах, організаціях), що подані у спеціалізовану вчену раду ДУ «**ГЕОР НАМНУ**», здійснюється на етапі подання роботи до спеціалізованої вченої ради перед прийняттям її до розгляду.

5.2.1. На етапі подання дисертації до спеціалізованої вченої ради аспірант, докторант, здобувач наукового ступеня особисто звертається до відділу аспірантури та докторантури із направленням зі спеціалізованої вченої ради ДУ «**ГЕОР НАМНУ**» та заповнює бланк-заяву про створення облікового запису для отримання доступу до системи Unicheck.

5.2.2. Працівник відділу аспірантури та докторантури відповідно до поданої здобувачем заяви створює обліковий запис здобувачу. Здобувач отримує на свою електронну пошту автоматично від системи: лист від системи з посиланням для активації облікового запису; інструкцію користувача; інструкцію з інтерпретації результату та навчальним відео; активує свій обліковий запис; входить за власним логіном (електронною поштою) та паролем до системи; особисто завантажує дисертацію на перевірку; автоматично отримує результат (звіт) про перевірку.

5.2.3. Експертизу на наявність ознак академічного плагіату здійснює комісія (не менше трьох осіб) з членів спеціалізованої вченої ради (фахівців за профілем дисертації), яким радою доручено провести попередню експертизу роботи. На підставі аналізу даних: результату автоматизованої перевірки (електронного звіту) дисертації (та автореферату), наданого дисертантом; рукопису дисертації (та автореферату), основних наукових публікацій за темою дисертації, зазначених у авторефераті, комісія спеціалізованої вченої ради надає письмовий висновок про наявність чи відсутність ознак академічного плагіату.

5.2.4. У випадку виявлення академічного плагіату робота не приймається на розгляд спеціалізованою вченою радою.

5.2.5. Особисту відповідальність за якість проведення експертизи та невиявлення порушень академічного плагіату в дисертації та/або наукових публікаціях, у яких висвітлені основні наукові результати дисертації, роботах на рівні постійно діючої або разової спеціалізованої вченої ради несе голова постійно діючої або разової спеціалізованої вченої ради.

5.3. Порядок проведення перевірки і подання матеріалів науково-дослідних робіт, рукописів навчальних посібників, підручників, довідників, словників та інших видів навчальної продукції; монографій, наукових статей, методичних рекомендацій, інформаційних листів та інших видів наукової продукції.

5.3.1. Матеріали науково-дослідних робіт, рукописи навчальних посібників, підручників, довідників, словників та інших видів навчальної продукції; монографій, наукових статей, методичних рекомендацій, інформаційних листів та

інших видів наукової продукції на етапі підготовки до друку ретельно перевіряються авторським колективом на наявність всіх видів академічного плагіату.

5.3.2. У витязі з протоколу засідання щодо рекомендацій до видання науково-дослідних робіт, рукописів навчальних посібників, підручників, довідників, словників та інших видів навчальної продукції; монографій, наукових статей, методичних рекомендацій, інформаційних листів та інших видів наукової продукції зазначається інформація про відсутність у роботі академічного плагіату. У разі виявлення плагіату, роботи відправляються на доопрацювання.

5.3.3. Наукові та науково-педагогічні працівники подають до наукової бібліотеки ДУ «ІЕОР НАМНУ» електронну версію матеріалів науково-дослідних робіт, рукописів навчальних посібників, підручників, довідників, словників та інших видів навчальної продукції; монографій, наукових статей, методичних рекомендацій, інформаційних листів та інших видів наукової продукції із зазначенням автора та назви роботи.

5.3.4. Працівник наукової бібліотеки ДУ «ІЕОР НАМНУ» здійснює перевірку на ознаки академічного плагіату з використанням спеціалізованої комп'ютерної програми з використанням електронних ресурсів, розміщених у науковій бібліотеці ДУ «ІЕОР НАМНУ», відповідних технологій та комп'ютерних програм, які знаходяться у відкритому доступі у мережі Інтернет та видають довідку про перевірку на академічний плагіат матеріалів науково-дослідних робіт, рукописів навчальних посібників, підручників, довідників, словників та інших видів навчальної продукції; монографій, наукових статей, методичних рекомендацій, інформаційних листів та інших видів наукової продукції без збереження тексту в електронній базі даних.

5.3.5. Експертизу на наявність ознак академічного плагіату здійснює експертна проблемна комісія ДУ «ІЕОР НАМНУ» за відповідною науковою спеціальністю. На підставі аналізу даних: результату автоматизованої перевірки матеріалів науково-дослідних робіт, рукописів навчальних посібників, підручників, довідників, словників та інших видів навчальної продукції; монографій, наукових статей, методичних рекомендацій, інформаційних листів та інших видів наукової продукції – експертна проблемна комісія надає письмовий висновок про наявність чи відсутність ознак академічного плагіату.

5.3.6. У випадку виявлення академічного плагіату експертна проблемна комісія в своєму висновку надає детальне обґрунтування свого рішення, а робота не допускається до друку та направляється на доопрацювання з повторною експертизою на наявність ознак академічного плагіату.

5.3.7. Особисту відповідальність за виявлення ознак порушень академічного плагіату в науково-дослідних робіт, рукописів навчальних посібників, підручників, довідників, словників та інших видів навчальної продукції; монографій, наукових статей, методичних рекомендацій, інформаційних листів та інших видів наукової продукції несе автор роботи.

6. Порядок подання й розгляду Апеляційною комісією з питань академічної доброчесності питання про порушення академічної доброчесності

6.1. Особа, стосовно якої Комісією з питань академічної доброчесності рекомендовано притягнення її до академічної відповідальності

(далі – Скаржник), має право звернутись до Апеляційної комісії з питань академічної доброчесності (далі – Апеляційна комісія) з метою оскарження висновку Комісії.

6.2. Апеляційна комісія створюється наказом директора ДУ «ІЕОР НАМНУ» одночасно зі створенням Тимчасової комісії з питань академічної доброчесності. Персональний склад Апеляційної комісії затверджується наказом директора ДУ «ІЕОР НАМНУ».

6.3. Скаржник може звернутися з апеляційною скаргою до Апеляційної комісії протягом трьох робочих днів з моменту винесення рішення Комісією. До апеляційної скарги додається копія висновку Комісії.

6.4. Апеляційна комісія приймає до розгляду лише такі скарги, в яких наведені обгрунтовані твердження про порушення Комісією норм цього Положення.

6.5. Рішення Апеляційної комісії має містити мотивований висновок щодо скасування або залишення висновку Комісії без змін.

6.6. Апеляційна комісія приймає рішення у формі висновку протягом семи робочих днів з моменту отримання апеляційної скарги та невідкладно подає такий висновок директору ДУ «ІЕОР НАМНУ» для прийняття рішення щодо притягнення до відповідальності осіб, стосовно яких Комісією встановлено факт порушення ними академічної доброчесності.

7. Права особи, стосовно якої розглядається питання про порушення нею академічної доброчесності

7.1. Особа, стосовно якої порушено питання про порушення нею академічної доброчесності має такі права:

- 1) ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подавати до них зауваження;
- 2) особисто або через уповноваженого представника надавати усні та письмові пояснення або відмовитися від надання будь-яких пояснень, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності;
- 3) знати про дату, час і місце та бути присутньою під час розгляду питання про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення її до академічної відповідальності;
- 4) оскаржити рішення про притягнення до академічної відповідальності до органу, уповноваженого розглядати апеляції, або до суду.

8. Відповідальність здобувачів освіти за порушення академічної доброчесності

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- 1) повторне проходження оцінювання;
- 2) повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- 3) відрахування з ДУ «ІЕОР НАМНУ»;
- 4) позбавлення академічної стипендії;
- 5) позбавлення наданих ДУ «ІЕОР НАМНУ» пільг з оплати навчання;
- 6) відмова у присудженні відповідного ступеня освіти.

9. Відповідальність наукових, науково-педагогічних працівників за порушення академічної доброчесності

9.1. За порушення академічної доброчесності наукові, науково-педагогічні працівники можуть бути притягнуті до такої академічної відповідальності:

- 1) відмова у присвоєнні вченого звання;
- 2) відмова в присвоєнні або позбавлення присвоєної кваліфікаційної категорії;
- 3) позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади.

9.2. За дії (бездіяльність), які Законом України «Про освіту» визнані порушенням академічної доброчесності, особа може бути притягнута до інших видів відповідальності з підстав та в порядку, визначених законодавством.

9.3. При визначенні конкретного виду відповідальності має братися до уваги суб'єкт, ступінь та системність порушення. Враховуються виявлені порушення, вчинені як в рамках однієї наукової роботи, так і в різних роботах одного автора.

10. Прикінцеві положення

10.1. Цей Порядок затверджується вченою радою ДУ «ІЕОР НАМНУ» і вводиться в дію наказом директора ДУ «ІЕОР НАМНУ».

10.2. Зміни та доповнення до цього Порядку вносяться шляхом затвердження Положення в новій редакції.

10.3. Після затвердження Порядку в новій редакції попереднє Положення втрачає юридичну силу.

ПОГОДЖЕНО:

Заступник директора з наукової роботи

Олена КОВЗУН

Заступник директора з наукової роботи клініки

Валерія ОРЛЕНКО

Вчений секретар

Неллі СОЛОГУБ